

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran. Rokopisi se ne vračajo.

***

Inserati (razne vrste naznanila in polanice) se zaračunijo po pogodbi; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo, ulica Torrente 12.

EDINOST

„Edinost.“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1 uri popoldne.

***

Cena z a vse leto s prilogo 7 for., za pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for. 75 nov. — Edinost brez priloge stane za celo leto 6 for., za pol leta 3 for., za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posamezne številke se dobivajo pri uredništvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

Vabilo na naročbo.

K malu mine tretje četrtletje dvanajstega tečaja „Edinosti“. Vsojamo se tedaj slavno p. n. občinstvo najljubše vabiti na novo naročbo, ter prosimo ob enem naše gg. naročnike, kojim sodaj naročnina izteče, da jo o pravem času ponové, kajti brez točne podpore nam je nemogoče svojo težko nalogo izpolnjevati.

„Edinost“ stane:

Za vse leto	f. 6.—
„ s prilogo	7.—
Za pol leta	3.—
„ s prilogo	3.50
Za 1/4 leta	1.50
„ s prilogo	1.75

One gg. naročnike pa, kateri so nam še na dolgu, prosimo, naj svoj dolg poravnajo, ker se jim sicer list ustavi.

Upravništvo „Edinosti“.

Slovanska liturgija pri Slovencih.

Na velikošolskem shodu in v dveh ljubljanskih listih se je zopet sprožilo prasanje slovanske liturgije, in poročal je o tem tudi Dunajski „Parlamentär“.

Za sedaj se nam ta zadeva še ne dozdeva tako poreča; spregovorimo o stvari le zato, da izrazimo svoje začudenje, kako da more ljubljanski „Slovenec“ tej reči nasprotovati?

Mi nikakor narodnosti ne dajemo mesta pred vero, kakor Celovski Nemci, ki so pretili, da prestopijo k protestantizmu, ako pride v Celovec slovenski škof. Tudi nam ne prihaja na misel versko prepričanje le v ta namen hlinoti, da bi ga porabili v politično dinamiko. Preverjeni smo pa, da je Slovenec lahko dober katoličan in poleg tega tudi unet za slovansko liturgijo. „Slovenec“ se morda boji da se z slovansko liturgijo pripravlja le

most do pravoslavja. Taka sumnja se nam zdi neopravičena. Nasprotno mislimo, da bi se z slovansko liturgijo le pravoslavim Slovanom olajšala pot do združenja z Rimom, in ako se to združenje kedaj, dožene, mogoče je le pod tem pogojem. Ako hoče „Slovenec“ pravičen biti, mora priznati, da Slovani (Rusi, Srbi in Bolgari) niso proužili razkola. Napravil ga je Grk, Carigraski patrijarh Focij. Da je Carigraski patrijarhat z svojim vplivom potegol vzhodne kristijane za seboj, to je čisto naravno, akoprav obžalovanja vredna stvar. Zato pa mislimo, da Slovani pravoslavni nemajo nobenega povoda, ustavljati se združenju, ako se jim pusti priljubljena slovanska liturgija. Uže enkrat se je o tem resno razpravljalo, pa zopet je nek grški škof združenje prepredil. O dogmah se kmalo zedinimo; kajti pravoslavna cerkev nas nema za krivoverce, toraj priznava tudi naše dogme. Te so vender glavna stvar, v nebitvenih rečeh pa Rim lahko nekoliko odjenja.

Kar je Rim dovolil avstrijskim Rusom (Rusinom), dovoli lahko vsem Rusom, Srbom in Bolgarom; in kar je dovolil Črnogorskim katoličanom, lahko dovoli tudi drugim katoliškim Slovanom t. j. Hrvatom, Slovencem, Čehom, Slovakom in Poljakom. Zdi se nam celo, da tisti, ki se iz nepotrebne prenapetosti (ker hočejo bolj rimski biti, nego papež sam) ustavljajo slovanske liturgije, slabšo spoštujejo naša slovanska opostola sv. Cirila in Metoda.

Kajti zgodovina nam pravi, koliko sta ta dva sveta brata trpela, da sta Slovanom priborila pravico, ki je nema noben drug narod.

Vsak oče, ki si je z dolgoletnim trudom pridobil nekaj premoženja, bode silno žalosten, ako je to imetje sinu izročil, in vidi, da ga sin lahkomišleto zapravlja. Tako sta morda tudi sv. Ciril in Metod še v nebesih nevoljna na tiste Slovence, ki ne spoštujejo njih pismenk, njih prevoda sv. pisma in njih slovanske liturgije. Velikanska in globoka učenost sv. Cirila se kaže v azbuki, katero je izumil. Kako je bila ta pisava najpripravnější zajedno za

vsa slovanska narečja tedanje dobe, kako je dobil vsak glas svojo posebno črko z narečjem na učence, naj se po narečjih različno izgovarja, na to kaže učeni naš rojak Matija Majar v svojem životopisu teh dveh svetnikov, ki ga je izdala družba sv. Mohora l. 1885.

Sveta brata Ciril in Metod sta bila toraj gotovo tudi toliko učena, pa brez dvojbe tudi toliko pobožna in Rimu udana, kakor sedanjí nasprotniki slovanske liturgije. Tudi ona dva bi bila lahko rekla: „Sv. evangelije prevedemo na slovanski jezik, sv. maša pa naj se povsod v latinskem jeziku bere“. Gotovo sta toraj v svojej modrosti spoznala, da je pri Slovanih potrebna slovanska liturgija.

Kdo si drzne trditi: „Jaz sem modrejši mimo sv. Cirila in Metoda, jaz pravim, da se mora sv. maša pri vseh narodih darovati v latinskem jeziku!?“

Ako je kateri duhovnik cirilici in staroslovenščini neprijazen zavoljo tega, ker se ju v šoli ni učil in ju ne pozna, potem pa naj se vsaj pove pravi vzrok, in naj si z natančevanjem ne zakriva lastna komoditeta.

Mi pa ne dvojimo, da je mnogo slovenskih duhovnikov, ki z nami enako mislijo. Gotovo jih je dosti, ki spoštujejo zapuščino sv. Cirila in Metoda.

Se ve da se govori: „Prosti narod tega ne zahteva, prosti narod ne čuti te potrebe.“ To radi priznavamo. Pa pomisliti je treba, da je uže 1000, reci tisoč let, kar se je pri nas slovanska liturgija zadržala, ne od strani Rima, ampak od strani nemških škofov.

Na Turke se naš narod še spominja, pa tega je komaj 200 let; za 1000 let nazaj pa se narod ne more spominjati. Do novejšega časa še naši kmetje vedeli niso, da sta živela dva taka svetnika. V takih rečeh ne more biti neučeni bolj merodajen, nego učeni. V boleznih je en sam izučeni zdravnik bolj merodajna oseba, nego sto drugih ljudi; tako so tudi v kulturnih prasanjih besede istinito izobraženih bolj veljavne, nego glas množice, ki o stvari še ni podučena. Razlogi naj se pobijajo z razlogi; na razloge pa odgovor

javiti s kolom ali pa z nepodučeno množico, bilo bi enako surovo.

Mi smo za slovansko liturgijo prvič iz spoštovanja do sv. Cirila in Metoda; drugič pa tudi iz narodnih ozirov. Kakor so nemški škofje slovansko liturgijo odpravili največ s tem namenom, da so potem ložej raztegnoli svojo in nemško oblast čez naše dežele, tako jo hočemo mi na novo uvesti tudi s tem namenom, da se tega jerobstva znebimo. Čez tisoč let tirjamo še dedščino za sv. Cirilom in Metod nazaj, ker ne vidimo pravičnega uzroka, zakaj so nam jo vzeli. Sveti Duh je dal apostlom dar jezikov, ne pa ljudstvom; naj molijo tedaj Gospoda vsi narodi, vsak v svojem jeziku. To je menda jasno dovolj!

Kakeršen je sam, tako sodi druge.

Skoraj slednji dan očitajo po novinah Rusom sovražni narodi, ki goje sami najstrastnejše poželenje in hrepenenje po tujih deželah, da hlaste oni po južnih, oziroma balkanskih pokrajinah, koje si hote prilastiti v škodo družim narodom.

Rusi so tem narodom trn v peti, koji je neizrečeno tišči in boli; radi bi ga izdrli, ko bi jim bilo le mogoče. Na vse načine skušajo zabraniti in preprečiti vidno širjenje ruskega carstva, bodi si v Aziji ali v Evropi. Vedno klepečejo in kriče, da kalé Rusi evropski mir in si hote podjarmiti vse evropske narode. S povekševalnim steklom iščejo pezdír v ruskem očesu, mej tem ko prezirajo popolnoma bruno v svojem.

Ne spominjajo se izreka, ki pravi: „Kakeršen je sam, tako sodi druge“.

Istina je, da si pridobivajo Rusi vedno več ozemlja, toda lega Rusije in njeno podnebje opravičuje popolnoma njihove želje in dejanja, kajti vsako drugo ljudstvo, koje bi obsojeno bilo živeti tri četrt leta v ledu in snegu, še strastneje bi hrepenelo po milejšem podnebju in gorkejših deželah nego Rusi.

rečeno, kjer je ubil Tine očeta Zabreščeka — ustavita ju dva postopača. Bila je tema ko v rogu. Nista ju pred opazila, dokler nista potepuha konja ustavila. Eden je stopil pred konja, drugi pa k voznikoma. A slabo so zadeli. Martin Jelšak in njegov prijatelj sta bila oborožena in kmalu sta po štirih strelih ležala potepuha na trdih tleh. Strela so našli danes jutraj mrtvega na mestu, drugi je pa odtegnol. Obvarovala ga je tema. Kam se je obrnol, ne ve se, a najbrže, da proti trgu, kajti tja je opaziti krvni sled.“

„In ko bi Vam dejal, da sem jaz oni uhajalec, kaj bi dejali, gospod?“ dejal je tujec, ko je žandar končal.

„Tako, Vi ste? tedaj bi Vas prosil za Vaše ime!“

„Takoj, da le končam z svojo pripoveditjo, tukaj gospodu županu in potem je začel nadaljevati: Jaz nisem hotel se pričkatí s Tinetom, videl sem njegovo korenjaško postavo. Otdam mu denar, on me spusti in jaz popihnem. Bilo je kaki dve uri pozneje, ko je oče Zabrešček kobacal proti domu. Do tedaj sem vedno prežal ob cesti nanj in na Tineta. Ko dojde v štrice mene — on me ni opazil — blebetal je in klel, da ga je bilo veselje poslušati.

Ko je bil uže malo korakov od mene, prevrgel je nekaj besedi o meni, če sem prav razumel. Jaz sem se zasmijal, pograbil velik kamen in mu ga vrgel pod nogo. Telebil je na tla. Jaz stopim k njemu in k malu sem končal svoje delo. Ubil sem ga. Potem mu vzamem denar in velik žepni nož in se odpravim, da počakam tudi onega. Kmalu pride. Z vrvo, ki sem jo nategnol čez cesto, pripognol

PODLISTEK.

Čuden tujec.

II.

(Konec).

Pa ko se je uresničila moja želja, da zopet enkrat vidim domovino, domačo deželo, hotel sem obiskati tudi kraj, v katerem sem užil toliko najsrečnejših ur v sladkej ljubezni.

Bilo je teden pozneje, ko sem v drugo ugledal Evropo, ko se nekega dne prikradem tudi v Vrhno. Jaz sem bil raztrgan kakor vedno. Beračil pa nisem prej nikdar, kajti ni mi bilo potrebe. Tudi takrat ne bi bil beračil, a le tako sem si mislil, bodem smel v vsako hišo, in morebiti spoznam preljubo Ivanko. Šel sem od hiše do hiše. Pridem k Zabreščevim, tedaj pa me rajnki grdo ošteje, da sem močan, krepak itd., ko pa le nisem se hotel ganoti iz hiše, prime metlo in me udari. Hudo me je to jezilo, ali molčal sem. Jaz sem hotel le videti njegovo gospodinjo. In res pri tem pride tudi gospodinja v hišo, ni bila moja nekdanja Ivanka. Tedaj hajdi dalje! dokler jo najdeš. Dobro mi je bila znana vas. Res nisem bil 28 let tukaj, a zabil nisem srečnega kraja. Uberem dalje k Sevcu. Morebiti bode tam. Nisem se motil. Komaj pridem v hišo, uže spoznam v brhkej kakih 50letnej gospodinji njo, mojo nekdanjo tako ljubljeno Ivanko. Zjokal bi se bil, pritisnol jo na prsi in jo poljubil; pa vsega tega se ni nič zgodilo. Sin Tine, — kakor sem sli-

šal, in prav zavoljo njega sem danes k Vam prišel. —

„Zavoljo Tineta Seveca ste prišli k meni? morebiti je nedolžen, ni ubijalec?“ vsklikne oče župan, ki je do tedaj vedno pazno poslušal tujčevo pripovedovanje.

Potrpite, oče župan, potrpite, vse zveste, počasi, pravi tujec, ali kakor smo prej slišali — Janez Delan in nadaljuje:

Sin Tine mi ponudi kos kruha in jaz ga vzamem, vzamem od njega, ki je njo sin, tuja kri. Jeza me je popala, a molčal sem, zahvalil se in odpravil. Nisem več beračil; dovolj mi je bilo. Dosegel sem, kar sem iskal; videl sem svojo nekdanjo krasno Ivanko. — Bilo je nekaj dni pozneje, v trgu je bil semenj. Jaz sem se klatil one dni vedno v tej okolici, a nisem se maral kazati nobenemu. Spravim se tudi jaz v trg. Mislim si si: morebiti bo tudi kaj za te. Taval sem okolo in koga ugledam? Zabreščeka? Stara jeza, srd sta se unela v mojih prsih. Imel je dva vola na prodaj. Zaklel sem se, da ne sme nesti denarja domov, ako ju proda. Ves dan ga nisem spustil iz očesa; vedno sem bil za njim; a ni me opazil. Prišel je večer, Zabrešček je prodal vola in se spravil s kupecem vred v krčmo „pri Kranjcu“. Jaz sem udaril za njim in sedel sem nedaleč od njega za mizo.

Videl sem, kako mu je kupec odštel denar.

V tem dojde v krčmo Tine, pozdravi prav na pošten način Zabreščeka in druge in prisede. Meni je zavrela kri, ko sem ga zagledal; ne vem, ali od jeze ali od česa drugzega. Komaj pa Tine prisede, ko ga jame Zabrešček oštevati in obdelovati

zavoljo njegovega očeta. Tine je bil — kakor sem spoznal — čisto nedolžen. Starcu je vino razgrela hudobno krv. Togotil in jezil se je na ubogega Tineta, da je uže mene grabila jeza. Mislim sem skočiti mu v obraz, kakor zdražen maček. Mej tem kričanjem, togotjenjem in jezo padel mu je denar iz žepa. Jaz se spravim tiho pod mizo, poborem denar, spravim ga in uže sem mislil, da lahko odtegnem, ko me nekdo pograbi od zadej za vrat. Jaz se ozrem; bil je Tine. Videl je, opazil vse. Zasačili so me prvič v mojem živenu! In kdo? On — Tine!

Nekaj časa je tujec molčal. Temno oko mu je zrló nekako odurno izpod nagubanega čela. Obraz mu je vedno bolj bledele, in vse je kazalo, da trpi velike bolečine. Sedaj si odpne z desno zdravoro roko zapeti jopič in glej! košulja, telovnik in tudi jopič je bil od znotraj ves krvav. Oče župan se je skoraj ustrašil; pa kmalu ga je tujec potolažil, in uže je hotel pripovedovati dalje, ko nekdo potrka in kmalu potem vstopi žandar.

„Kaj je novega, gospod?“ vpraša oče župan.

„Čudno novico vam donášam. Sinoči se je pripetilo mej trgom in našo vasjo nekaj, kar se uže štiri leta ni slišalo,“ odgovoril je žandar.

Tujec se je stresnol in uprl temno oko v nasproti stoječega žandarja.

„Kaj takega?“ prašal je oče župan zvedavo.

„Sinoči, pozno v noč, peljal se je skozi našo vas nek kupec v družbi z nekim prijateljem. Ko dojdeta do križpotja, tam kjer so ubili pred štirimi — ali boljše

Jako malo koristijo luke na ledenem obrežju Belega morja Rusiji. Malo ali nič dobička jej ne prinašajo skromno obljude pokrajine, kakor gubernija Arhangelsk, ki obsega 17 tisoč štirjaskih milj ter je skoro tolika ko Nemčija in Francija skupaj, ima pa le pol milijona prebivalcev, koji bi morali poginoti od glada, da ne bi je hranilo tamošnje živalstvo, ker jim njihova ledena zemlja skoro ničesar ne rodi.

Zgodovina nam pravi, da so hrepneli vže nekedaj po južnih milejših pokrajinah severni narodi, kakor Švedi in Danci, ki so žrtvovali obilo krvi v mnogih vročih bitkah, da bi si prisvojili in ohranili iste.

Nemci, trošeč najnesramniše laži o Rusih mej svet, preže sami na avstrijske kronovine, kder prebivajo „die unterdrückten Deutschen“, da bi je odrgali od Avstrije ter priklopili „rajhu“. Škele pa ob jednom v Paris, kojega si hočejo prej ali slej prilastiti, da bi postali potem vsemo-gočni vladarji Evropi in tlačitelji podjarmljenim narodom.

Italijani, ki prebivajo v rajju evropskem, obdanem od dveh krasnih morij, kjer vlada vedna pomlad, kjer raste najsladkeje sadje, vednocvetoče rastline in jim rodi zemlja vse ono, kar si le srce pozeži, niso še zadovoljni s tem, hlaste in hlepe po francoskej Nizzi in avstrijskem obrežju, da bi postali oholi tlačitelji in pijavke Slovanom, koje nazivajo „ščavom“, „barbarom“ itd. Pošiljajo vedno svoje zagrizle politične misijonarje v „italijanski Trst“, da bi pripravljali „neodrešence“ za bodočo blagodejno rešitev izpod „avstrijskega jarma“. Trdovratno pa molče o dobrotah, koje uživajo zlasti „Furlani“ v so-sednej Avstriji in ko bi te ne bilo, morala bi večina furlanskih zidarjev in fakinov poginoti od glada in mizerije, koje ne nahajamo skoraj v nobenej državi v tolikej meri nego po Italiji.

Angleži, najstrastniši tlačitelji podjarmljenim narodom, imajo najbogatejšo de-žečo Indijo in vže tako razširjena pose-stva, kojim nikdar sonce ne zahaja, niso še zadovoljni s temi ogromnimi posestvi ter vedno še hlepe po novih in bogatih pokrajinah, vtikajoč svoje dolge prste pov-sod, kjer se kaj boljsega nahaja za njihov nenasičeni želodec. Če se le zganejo Rusi v Aziji, vže kriče angleške novine, da jim hočejo vzeti Rusi bogato Indijo.

Vsi ti narodi govore z najhujšim sar-kazmom o Rusiji, o njenem barbarstvu in poželjivosti po tujih pokrajinah, hvaleč se pa vedno kakor Farizej: „Gospod, hvalim in čestim te, da nisem tak, ko oni colnar za vratmi“.

Zagrižki.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naučni minister Gautsch se v poslednjem času posebno laska Poljakom. Ni še davno, kar je v naučno ministerstvo poklical več Poljakov. Tako je tudi prav

sem konja do tal. Tine stopi doli, da bi pogledal, kaj je. In v tem, ko si je on prizadeval, da bi vzdignol konja, pridem jaz od zadaj in mu zabodem nož do ro-čaja v zatilnik in zbežim. Kmalu potem sem slišal, da je zdrdal dalje. Tedaj ga nisem zadel prav; zgrešil sem. Pa kar nisem storil jaz, storili so drugi. Obdolžili so ga, kakor Vam znano, ubojstva: pah-noli ga v ječo, kder še sedaj ubogi trpi in ječi zavoljo mene.

Klat sem se od tega časa po Hrvat-skem, Slavonjskem, Ogorskem itd. in ži-vel sem ko prej. Še le pred nekimi dnevi sva došla jaz in nek moj prijatelj v ta kraj. Včeraj sva zvedela, da se popelje nek kupec po tej cesti. Zvedela sva tudi, da ima mnogo denarja pri sebi in mi dva, pripravljena mu zljajšati denarno breme, šla sva in ga počakala na mestu, omenje-nem od gospoda žandarja. Kar se je po-tem zgodilo, to vam je znano. Jaz sem šel v trg, a sprevidel sem, da preti tudi mojemu življenju konec. Danes zjutra sem najel voznika in prišel tu sem, da rešim čisto nedolžnega Tineta.

* * *

Že drugi dan je bil Tine Sevec prost, tujec pa je bil namenjen, da presedi nekaj časa in preiščuje svoje brezštevilne grehe. Ker je bil pa silno slab, spravili so ga v bolnišnico, kder je osem dni po-tem zdahnol svojo spokorjeno dušo.

X.

rad uslišal prošnjo profesorjev levovskega vseučilišča, naj se iz državnih sredstev do-vole stipendije profesorskim kandidatom za anatomijo in fiziologijo, da se vseuč-lišče spopolni z medicinsko fakulteto. Ta teden pa se je minister sam napotil v Ga-licijo, kakor se trdi v ta namen, da se po-oduči o razmerah in potrebah poljskih šol. Mi želimo Poljakom gotovo iz srca, da jim minister dovoli vse, kar je njim potrebno in koristno, vendar pa menimo, da g. minister Gautsch ni tako posebno unet za Poljake; zdi se nam, da so ga njegove šolske naredbe, ki so druge Slo-vane po pravici razbegale in razdražile, vendar le začele skrbeti in da zato išče zaslombe pri Poljaki. Menimo, da mu Poljaki ne pojdejo na limanice i da bodo v mislih imeli izrek: danes tebi, jutri meni. „Oesterr. Corr.“ sicer trdi da „Češki klub“ v državnem zboru nič ne stori proti naučnemu ministru zaradi nje-govih naredb. Tej trditvi pa odgovarja „Moravska Orlice“, glasilo moravskih na-rodnih državnih poslancev: „Danes mo-remo odločno trditi, da je ona vest po-polnoma neresnična. Gotovo je, da „Češki klub“ akcijo sklene, da jo mora sklenoti . . . Način in kakovost te akcije pa mo-remo mirno prepustiti svojim zastopnikom, ki so v prvej vrsti britko in žalostno iz-nenadeni“.

Ogerski ministerski načel-nik Tisza je 21. t. m. v Velikem Va-radinu svojim volilem govoril. Nestrpno so pričakovali časniki tega govora, ker so se nadejali kakega ogerskega zrna o zu-nanjej politiki. O tem so časniki in poli-tični zvezdogledi dobili precej dolg nos. Tisza o zunanjej politiki ni prav nič po-vedal, ponovil je le stare fraze, katere uže vrabci na vseh strelah pojo, da velevlasti želé mir in da je upanje, da se mir tako k malu ne skali. — Mi bi tej izjavi pri-stavili: Zdaj je res mir, a ta mir je ne-naraven, do brade oborožen, dolgo ne bo trajal, kakor vzletela ptica plaz, tako lahko najmanjši dogodek vzbudi strahovito ev-ropsko vojno, saj je vreda krompirja na nevesinskem polju vzbudila zadnjo orijen-talsko vojno. — Da se vrnemo zopet h govoru ministerskega načelnika, omenjamo le to še, da on vidi potrebo, da se neka-teri davki povišajo, posebno je užitinski davek, ki je smešno nizek, tudi dohodki iz samoprodaje tobaka se morajo zvišati.

Vnanje dežele.

Iz Rima se poroča, da so po noči na 20. t. m. osem petard vrgli proti Va-tikanu; hudodelcev niso zasačili, ali pa jih niso hoteli zasačiti.

Rimski župan, vojvoda Tor-lonia je na dan sedemnajste obletnice ugrabljenja Rima (20. septembra 1870) poslal kralju adresu, za katero se je ta zahvalil ter rekel, da Rim pri veselej bližnji-j priliki svetu pokaže, da pri rednem razvoju vsacega napredka v omiki, daje vsem ti-stim, ki se pridejo poklanjat, papežu častno in varno gostoljubje, pri tem je lahko tudi glavno mesto svobodnega in krepkega na-roda. — Mi bi temu pristavili, da ta gos-toljubnost ne bođe Rimu kaka žrtva, ampak Rim obogati za milijone, tedaj se ni treba hvaliti z gostoljubnostjo.

Mej Francozi in Nemci je zopet ogenj v strehi. Sestnajstletni sin znanega Schnäbela je 14. t. m. na neko drevó pri-lepil ščuvalni plakat zoper Nemce, ti pa so ga 19. t. m. na meji zasačili in zaprli.

Turška vlada se nikakor ne more odločiti, da bi o bolgarskih zadevah kaj storila. Ker pa ruska vlada nanjo pritiska, zato se boji, da se Rusi obrno zoper Tur-čijo ter jo napadejo v Aziji, toliko bolj, ker dohajajo vesti, da Rusija dela v Aziji vojne priprave in da veliki knez Mihael Nikolajevič nadzoruje kavkaške trdnjave.

Iz Carigrada se 21. t. m. poroča, da sultan ni dovolil, da se vsem velevlastim pošlje okrožnica zastran bolgarskega prašanja; vsled tega se bo turška vlada z rusko dogovarjala, da se o bolgarskem prašanju vendar uže kaj sklene.

Turški sultan je imel te dni pri sebi slavnega gosta, katerega je odlikoval z enim prvih redov ter ga gostoval in čes-til, kakor kakega vladarja in to ne brez dobrega vzroka, ker ta gost je sin tistega moža, ki je razsojal bitve z svojimi ka-noni, nedavno umrlega Krupa.

Turške finance so uže take, da ni le žalostno, temuč tudi smešno. Mauser-jevih pušk vlada ne more plačati, če tudi je sultan poludrugo mesečno svojo plačo, ki znaša en milijon gold., v ta namen določil. Vsled tega je vlada vsem urad-nikom priporočila, da je njih domoljubna dolžnost, ravnati se po sultanovem izgledu in tudi kaj darovati. A ker se je urad-nikom uže tako plača ustavila, praša se, koliko se jim more od plače še odtrgati.

Iz Londona se poroča, da je an-gleška kraljica sprejela posredovanje mej Italijo in Abisinijo.

Angleška vlada je ukazala, naj se irska liža zatre v več irskih grofijah. Anglija in Francija ste se sporazumeli gledé nadzorovanja Sueskega prekopa; izroči se mednarodnej komisiji, sestavljeni iz vseh generalnih konzulov v Kajiri pod predsedstvom najstarejšega gene-ralnega konzula. Tehničen odbor določi nevtralno ozemlje. Dognati je treba še or-ganizacijo vojne, ki bi varovala nevtral-nost prekopa. Vojna bo brojila najbrže blizo 2000 mož.

Angležem se po pravici očita, da v Egiptu nič ne skrbé za deželno kulturo. Zgradbe ob Nilu so popolnoma zanema-rili, i vsled tega je reka Nil, posebno v srednjem in zgornjem Egiptu, mnogo so-sesek popolnoma pokončala. Prebivalci so pobegnoli v puščavo, kder jih lakota go-nobi. Egiptovski namestni kralj je sicer pod ostro kaznijo ukazal, da se mora vsakdo brez razločka stanu pri delih ob Nilu udeležiti, ali kaj pomaga po toči zvoniti.

Iz Avfgjanistana se poroča, da Ejnb kan ni zmagan, ampak da se krog njega zbira obilo njegovih pristašev. Raz-poslal je okrožnico kanom, glavarjem in najbolj čislanim ulemam pokrajijn Herat, Majmene in Mogulistan. V tej okrožnici jih spominja prisega zvestobe ter kliče, naj se zopet okoli njega zberó, da se mu posreči izgnati iz dežele usurpatorja Ab-durhamana, ki je le plačan hlapec An-gležev. On hoče Avfganiji zopet pridobiti neodvisnost in samostojnost, katero je uživala pod njegovim dedom Mahomedom i njegovim očetom Šir Ali-jem. Zato pa jim obeča, da po napravi reda in miru zniža tribut, kateri je Abdurhaman skoraj po-dvojil in da razširi njih pravice. Naznanja jim tudi, da v malo dneh razpošlje poziv še drugim avfganskim rodovom, naj zgrbijjo za meč in se mu pridružijo. — Il Bom-baja se poroča, da je bil 7. t. m. boj mej emirjevo vojsko in uporniki blizu Mukura na cesti Kandahar — Gharni ter je bil ujet vodja upornikov Jalander kan.

DOPISI.

Rojan, 19. avg. 1887. — (Nemščina v rojanskej ljudskeji šoli). — Pri-nesla si, draga „Edinost“, pred kakim polu-mesecem novico, da se bode s prihodnjim šolskim letom v našej šoli podučevala nemščina kot obligaten predmet, in sicer od tretjega razreda naprej, tedaj v dveh razredih, v tretjem in četrtem. Zakaj ti je, draga „Edinost“, gospod urednik odločil prostor med „tržaškimi novostmi“, ne pa med domačimi, ne vem, to pač on mora bolje vedeti; čuli pa so se med nami ne-kateri glasovi, da bi se bila imela ta no-vica postaviti med „domače“, ne pa med „tržaške“, ker te slednje kroge pač malo zanima, bolj pa „domače slovenske“. Pri-čakovali smo potem, da „Edinost“ kaj bolj natančno pođuči nas, kateri smo za to prosili, kako in kaj bode sploh s po-dukom nemščine na rojanskej štiri razrednici.

Ko smo pred leti, nekateri rojanski očetje prosili, naj se v našej šoli uvede „nemščina“ kot učni predmet, storili smo to z dobrim premislikom in iz važnih vzrokov.

Spominjam se še, da so takrat čas-niki po Slovenskem nas zavoljo tega precej trdo prijeli, ali mi smo molčali, odgovorila si jim ti, draga „Edinost“, nekoliko — in tako se je stvar že skoraj pozabila in mi smo menili, da z našo prošnjo kakor s tolikimi drugimi ne bode nič, in da je vse zaspalo. —

Pred letom dni brali smo zopet v tvojih predelih, da je vlada našo prošnjo sprejela, ali naš ljubeznjivi mestni magi-strat je bil voljen vreči je v koš in se je pritožil na ministrstvo, katero jo je tudi potrdilo. Ali magistrat, koji nas ima tako rad, ni še miroval, in pritožil se dalje na upravno sodišče; to mu je naložilo, naj pove vzroke, zakaj ne dopusti nemščine in ker magistrat nikakoršnih ni mogel na-vesti, radi tega, ker jih nič imel ni, zato mu je upravno sodišče pritožbo zavrnilo in tako se bode nemščina sedaj v našej rojanski ljudski šoli učila. — Magistrat je tukaj podlegel, ali bojimo se, da si zmislil kaj drugega, kar bode škodovalo le nam in našim šolo obiskujočim otrokom. Ker se je tako uvela nemščina proti volji magistrata in njegovih kolovodij, bode gos-tovo tudi skrbel za to, da se bode nem-ščina učila tako in toliko, da se bode ukaz izvrševal samo na papirji, drugače pa ne bode nič, to je, da se naši otroci nemški niti čitati ne nauče. To že skoraj

gotovo lahko naprej povemo, da bode tako, če si šolska magistratu višja oblast ne bode prizadevala, gledati njemu na prste.

Če bode tako, kakor je bilo navadno sedaj, da bode magistrat zapovedoval, njegov sluga Bonin magistratove ukaze spolnjeval in izvrševal, šolske višje oblasti pa in vlada na to molčale, potem ostane ali vse pri starem, ali pa bo še slabše.

Blizo jedno leto mora biti, kar je neki ljubljanski slovenski list v nekem dopisu prinesel razloge, zaradi katerih so Rojanci prosili tudi poduka v nemškem jeziku; bili pak so nekako tako le: 1. Z sedanjim podukom v šoli, kjer se pač uči tudi italijanščina, ne moremo pošiljati svojih otrok v višje ali srednje šole, ker so vse nemške, katerega jezika pa mi ne znamo in se ga naši otroci učiti prilike nemajo. 2. Če pošiljamo otroke svoje v italijanske srednje šole, to je v mestno gimnazijo ali realko, nam se odtujijo in postanejo sovražniki in renegati svojim lastnim starišem in svojemu slovenskemu narodu, za kar imamo dosti izgledov, iz same naše rojanske fare in bližnje naše okolice. 3. Če hočemo svoje otroke pošiljati v nemško šolo v mesto, to je večkrat, posebno po zimi zaradi slabega vre-mena nemogoče, tudi je mnogokrat za 6—8 letne otroke predaleč in prenevarno, posebno po mestu, kjer vedno vozovi drug drugega srečujejo, in se še o odraslih mnogokrat bero nesreče, katere se jim vsled lastne nepazljivosti prigode, koliko bolj pa bi se lahko otrokom; 4. ne bode imel več Bonin tolikega vzroka agitirati, naj starši pošiljajo otroke v italijanske razrede rojanske šole ali še celo v po-polnoma italijansko ljudsko šolo „pri Praj-nič-u na Belveder, kar je sedaj prav mnogokdaj in z velikim vspehom storil; 5. nam Rojancem nikakor ne preti tolika nevarnost od nemščine kakor pa od itali-janščine, katera se žalibog na izgubo slo-venske stvari vedno bolj širi z brzimi koraki posebno po našej fari. — Vsi ti vzroki ostali so še vedno jednaki, če ne še bolj silni — ker, kar se tiče zadnjih dveh, še vedno sta večja in večja. Kar je bilo tudi v onem dopisu, da namreč vsak sprevidi, da če si nismo hoteli še večje moralne in materijalne škode, kakor jo že imamo, nam ni ostalo drugega, ko prositi za poduk nemščine. —

Med tem ko se v mestnih ljudskih šolah začne nemščina učiti še-le s četrtem šol-skim letom, začne se tukaj že jedno leto prej, tedaj bode tudi to že neka zatvor-nica agitaciji Boninovej in drugih za obi-skovanje mestnih talijanskih šol. Če nam pa slovenski poslanci kedaj sposlujejo od učnega ministra slovenske oddelke sred-njih šol v Trstu, Rojanci to z veseljem pozdravimo in bomo svoje otroke vanje pošiljali; dokler pa tega ni, nam pa ne kaže iz moralnega ozira pošiljati svojih otrok v italijanske srednje šole, kar bi pa iz moralnega radi storili, ker je mnogo ceneje za res; če jih hočemo pa da-jati v nemške, morajo pa znati že poprej nemški, drugače jih niti sprejeti nočejo.

Iz Zelenih Vrtovšč pri Ajdovščini.

21. sept. — „Tu ni blede zime — Spo-mlad je in cvet, Trtica nam daje — Vince kakor med.“ Od l. 1865. ni bilo pri nas toli dobro vino, kakor bode prav letos, ako nam ga pomaga srečno potrgati tisti sv. Urban pod čavensko goro. Grozdje bode imelo izvenredno mnogo sladorja, zato bo kapljica močna, da bo iz flaške gorela. Naše slovenske krémarje prav uljudno in laskavo vabimo, naj si pridejo po izborne pijače; kdor je bolan, po njej ozdravi, a kdor je otožen, izvestno se razveseli.

Hvala Bogu! zaradi ponarejenega vina ni naša vas še nič škode trpela, glede odkritosrčnega zaupanja. Mi natočimo kupcu pošteno naravno vino. „Kraljevič je Marko Hrabar junak bio, Ali je i hrabro Rujno vince pio“. Naravna rujna kapljica oveseli človeško srce; ponarejeno vino ali tako zvana brljuga omoti ter omrači v grenko otožnost.

Profesor Bodenstedt dokazuje iz več-kratnega opazovanja, da je Slovan, nap-ivši se žlahtne kapljice, blag ko mleko i ljubezniv ko angel. Nemec i Anglež pa sta divja ter se rada pretepata kadar ju dobro razgreje dar božjega vinca. To naj si dobro zapomnijo vsi isti našinci, koji se radi pripravajo, zmerjajo i pretepajo, kadar so vina siti.

„Gladko, kakor val po cvetu,
Mu živjenja tok šumlja,
Zdravje pije vsemu svetu,
On sovraštva ne pozna“.

Nu, a recimo još koju!

Čestokrat se prodaja i kupuje ponarejeno vino za pravo, pošteno, naravno. Da se to vsaj nekoliko zapreči, naj se kupec z spričevalom skaze, od koga je vino kupil. Taka spričevala naj bi bila primorana dajati sl. županstva. V spričevalu bi bilo potrjeno, da je vino čisto, naravno ali pa ponarejeno. Pošten prodajalec bode tega vrlo vesel, ker si vdobi zaupanje svojemu vinu; ponarejalci vin pa se tega brzkone oplašijo, ker se hitro izv. od kod se vlači slaba pijača. Krčmarju bode to tudi v čast in dobiček, ker bode imel mnogo obiskovalcev. Pivci pa bode veseli i zdravi, napivši se zdrave naravne kapljice. Vinski kraji si opetovano pridobe zaupanje nekdanjih kupcev i kmet bode svoj poštenu pridelek ložeje oddal. V vsakej občini bi bil nastavljen od županstva vinski pregleda (Lehko tudi eden izmed občinskih odbornikov.) Kdor bi vino prodal, istotako tudi, kdor bi ga odpeljal brez oglasa pri „ogledu“ — zapade kazni.

Tudi oni kupec, ki pripelje petjot iz fabrike ali ponarejeno vino iz mesta, naj bi se moral izkazati z dotičnim spričevalom vinskemu „ogledu“. Pomislimo, koliko slabega, prešpiritovnega vina so pripeljali krčmarji do zdaj v ponočnih urah iz nekega mesta . . . a reklo se je ljudem, da je vino od dobrega Vipavskega ali Kraškega kmeta.

Postavo za pregledovanja vin pri kupčijah na deželi naj bi pretresel i izdelal presl. deželni zbor.

Take so moje misli o tem. Kdor bolje vé, naj jih nam pové, kakor je odkritosrečno izpovedal.

Janez Vrtovec Cestnarjev, kmetovalec in vinogradnik.

Domače vesti.

Prvo sv. mašo bode daroval g. Josip Goltan v nedeljo dné 2. oktobra t. l. v Lindaru. Novomajnik je istrak Hrvat in vrl rodoljub. — Čestitamo želeč mu, da dočaka še 50 letnico.

Sv. Misijon v Slivju. Dne 8. oktobra se začne sv. misijon v kapelaniji Slivji, obč. Materija, vodili ga bodo č. gg. oo. Lazaristi od sv. Jožefa pri Celji. Bog daj dober uspeh!

Zdravstvena naredba. C. kr. pomorska oblast objavlja, da se imajo ozirom na nevarnost, koja nam preti po koleri iz Italije, vsi predmeti, prihajajoči iz Benetek, strogo zdravniško preiskati in prekaditi; proizvodi iz ostalih italijanskih pristanišč ostanejo teden dni v kontumaciji.

Strah v Izraelu. Ker se naši „liberalci“ uže nedolžne slovenske okrožnice mirnega obrtnika prestrašijo, ni se čuditi, da jim pade srcé v hlače, ko jim prihajajo redom poročila o zmagi Slovanov pri volitvah v Istri. Da, Slovanstvo v „Italijanskih“ pokrajinah okolu Trsta se je probudilo, taborišča nasprotnikov padajo, pridobljen narodu je važen Motovun. — Tako razvidijo ti gospodje da se tudi tržaških Slovencev ne more več gaziti — ker jih je preveliko.

Izžrebanje obveznic mestnega posojila od leta 1865 bo v soboto 1. oktobra t. l. ob 10 d. p. v malaj dvorani na magistratu.

Razpisane službe. Za novo obrtno šolo v Trstu je razpisanih voč služb, in sicer: tri stalne učiteljske službe, ena za geometrijo, geometrično risanje in obrisni poduk, ena za matematiko in fiziko in ena za okraševalno in vpodobljevalno risanje, za okraševalno slikarstvo in za osnovna vodila anatomije; dalje ena pomočna učiteljska služba za italijanski jezik, zgodovino in zemljemanstvo, ena strokovna učiteljska služba za rezljarsko, okraševalno skulpturo in kaluparstvo; ena učiteljska služba za umetno vezenje, ena mojsterska služba za izdelovanje pohišne oprave in za strugarstvo; naposled pomočna služba za kemijo in kemično tehnologijo, za nemški jezik in za slovenski jezik. Prošnje na ministerstvo za poduk vložiti je pri vodstvu te državne obrtne šole.

Tržaške novosti.

Grozen samomor. Sinoč ob 10. uri umorila se je neka Antonija Pösch pred pekarijo v hiši št. 18 ulice dei Forní. Nesrečna ženska se je desetkrat z vso močjo zbodla z navadnim žepnim nožem v prsi in oblita z krvjo se zgrudila na tlak. Izdahnola je takoj svojo dušo. Ljudje so jo hitro odnesli. — Nagib groznemu činu je neki nesrečna ljubezen, kajti bivši njen ljubimec, pekarski pomagač Jurij Sosich jo je zapustil. Samomorilka je bila stara 24 let in rodom iz Ogrske.

Ne z goda. Mornar Mihalj Poduje je padel sinoč raz krova Lloydovega parnika „Arciduchessa Carlotta“ v dolnji prostor ter se močno pobil. Odpeljali so ga takoj v mestno bolnico.

Surovost. Ko je šel v četrtek 55 letni Miha Karniel iz Zavelj poulicí Maddonnina, zadene ga težak kamen, katerega mu je nameril nek tržašk pobalin. Mož je precej hudo zadet.

Nesreča. V četrtek proti večeru se je naglo zrušil strop v prvem nadstropju hiše v starem mestu, kojoj sedaj podirajo. Ponesrečila sta dva zidarja: Ivan Flego in svak mu Ivan Sanzin iz Skednja. Prvi je lahko poškodovan, drugi pa, kojega so morali iz razrušin še le izkopati, tako je pobit, da so ga morali odpeljati v bolnico. — Nesreča pa bi bila lahko veliko večja, kajti malo minut predno se je strop podrl, stalo je 10 oseb spodaj, kjer je bila nekdanj kavarna „Rosario“. Kako lahko bi bili vsi mrtvi ostali!

Sodnijska razprava proti 10 članom veslarskega kluba „Glauc“ vršila se bode v ponedeljek. — Obtoženi so se udeležili, kakor smo poročali, nedavno regate v Benetkah kljubu prepovedi oblasti.

Trgatev se je uže začela v Istri, Dalmaciji in na Porečju. V primeru k lanjskemu letu bo v Istri prilično prav toliko vina, na Porečju pa manj. V Dalmaciji je nekaj srednjega.

Sprejem Angležev v Pulji. Čujemo, da je Pulj angleško mornarico nad vsem pričekovanjem slavno sprejel. 22. je bil na brodu „Aleksandra“ oficijelen obed, kojega so se udeležili vsi v Pulju navzoči članovi našega vojnega brodovja z svojimi soprogami. Zvečer je bila zabava v mornarskej kazini. Vrt in poslopje bila sta prekrasno razsvitljena in gostje so se konečno umaknoli hladu iz vrtá v dvorane. Tam se je živahno plesalo do pozno po polnoči. — Danes ob 7 uri zjutraj odplula je eskadra v Zadar.

Požar. 18 t. m. popoldne je nastal ogenj v Lazcih pri Otaležu na Goriškem. Pogorelo je 23 posestev, izmed kojih so samo 4 zavarovana. Govori se, da je nek hudobnež navlašč zažgal.

RAZNE VESTI.

Važna iznajdba. Pražka „Politik“ piše, da je nek strokovnjak, po imenu Franjo Vanek, po dolgoletnem ugibanju in trudu napravil balon, kateri se more na vse strani voditi. Krstil ga je „Aërodromon“. — Ako se stvar uresniči, storjen je velik korak naprej in vozili se bodejo bolj po zraku, kakor po železnici. — Balon preleti vsako minuto 12 do 15 klm. in celo najhujša burja ga neki ne more ustaviti. Vanek je uže dobil v zvezi z nekim g. Edelstein patent za Avstrijo, Francozko in Angleško.

Obravnava proti Zalewskiju je uže dokončana. Obtoženec je priznal svoje hudodelstvo, toda zanimivo je kako se je izgovarjal. Najprvo je trdil, da je bil na morfij tako navajen, da brez njega ni mogel živeti. Utaknol je tedaj ogromno svoto denarja v žep, ne da bi se bil o temu zavedel. Pozneje pa se je zopet lagal, da je član nekega tajnega društva, čigar namen je preobrnuti Avstrijo v slovansko zvezano državo. To društvo ga je prisililo, da je ukradel toliko denarja, ker bi ga drugače zarotniki se smrtjo kaznovali. Seveda mu te lepe pripovedke nihče ni verjel. — Ljubica njegova, Ivana Nathanson, pa taji, da je poznala Zalewskija kot istega, ampak mislila je, da je nek vitez Till, koji se skriva pred svojimi sorodniki. Zalewski je bil spoznan krivim in dobil 8 leti ječe ter izgubó plemstva, Ivana Nathanson pa je obtožbe rešena.

Pannonica. Po cerkvenih postavah mora vsak duhovnik vsak spis ali knjigo, ki jo je izdelal, svojemu škofu predložiti, da se škof prepriča, da v spisu ali knjigi ni nič pisanega zoper verske in pravne nauke sv. katol. cerkve. Gospod Davorin Trstenjak je torej, kakor do slej, tudi zdaj svoj najnovejši spis: „Pannonica“ svojemu svetlemu škofu predložil. Knezoškof Jakob M. Stepischnigg je poslano knjižico kot „jako drag spomin na 50 letnico Trstenjakovega literarnega delovanja“ z zahvalo vsprejel in g. Trstenjaku to zahvalo v posebnem pismu prav laskavo izrazil. (Sl. N.)

Falbovo prorokovanje. Učenjak prof. Falb je zopet pravo zadel. Po neznosnej vročini ohladil se je zrak po zadnjem dežju prav jesenski. Okolo poludne imamo sicer še dovolj toplo ali noči so jako

hladne. — Sedaj nam je še čakati 19. oktobra, ki nam ima nekaj posebnega prineseti.

Sultanova občutljivost. Nedavno je protestiral sultan proti temu, da se razni dunajski in nemški šaljivi listi stalno pečajo z njegovo osobo. — Sedaj pa čujemo, da se je tudi nekojim dunajskim tovarnam za kvarte ukazalo, naj opuste vse slike, katere količakj merijo na Turčijo. Ako tega na storé, prepove turška vlada take kvarte v Turčiji. — Kako podobo bo neki potem imel ubogi „kralj“ želod?

Opozorujemo gg. čitatelje na denašnji oglas tvrdke Gustav Kraus v Jägerndorfu. — Ta tvrdka je, kolikor je nam znano, vedno jako solidna ter jo zato lahko priporočamo.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Mleko.

(Kemija v kuhinji.)
(Konec.)

Do sedaj smo sir le kot samo hrano opisovali. Navadno se pa použije po končani večji pojedini. V tem slučaju ima važno nalogo: po mnenji vseh ljudi použita jedila stori bolj prebavljiva, kar je tudi res. Se vé, da zgoraj opisani baži sira ste za to šele potem pripravni, kadar se sir večinoma izpremeni v gnjilobo, kar spoznamo po neprijetnem duhu. V tem stanu nahajóci se sir ima to lastnost, da vse mokre jedilne snovi, s katerimi pride v dotiko, izpremeni v kislobo (Gährung), enako deluje, kakor kvas z navadnim testom. Kolike važnosti je tako umetna prememba zaužitih jedil, da se prebavljenje pospešuje, razvidno je že iz tega ker to kisanje dobro pospešuje raztoplino, jedi (da se jedila razkroje), in to je potrebno za dobro prebavo.

Nam ostane še na kratko pojasniti, kako mleko deluje za razvoj našega telesa v zvezi z družimi jedili. Po vsej pravici smemo mleko prištevati k poglavitnemu živežu že zavoljo tega, ker se v mleku nahajajo iste tvarine, ki jih potrebuje naša kri za rast telesa. Kri potrebuje beljakovine, tolašce, sladkorja in soli (Salze); — mleko jej dovažá sirine, v koji je dovolj beljaka, tolašce (v surovem maslu), sladkorja in potrebne soli. Nobena jed nema toliko potrebnih tvarin, kakor pravo mleko. Mi vemo tudi, da človeška hrana obstoji iz raznih jedil. Vsaka jed pa nema vseh zgoraj imenovanih potrebnih redilnih snovi v sebi. Ako v tej jedi manjka kakšne snovi, nahaja se pa v drugej in narobe. Zbog tega je razlika v človeškej hrani tudi potrebna, da na ta način naša kri dobiva dovolj potrebnih redilnih tvarin.

Tu nam lahko kdo oporeka, čemu uživamo toliko družih jedi, ker imamo vendar glavno jed — mleko, ki ima vse potrebne redilne snovi v sebi? Na to nam naj bode dovoljeno le na kratko odgovoriti. Enaka hrana bi pospešila preveč enak razvoj, kar vidimo pri vseh dojenkih. Božja previdnost je tudi za to skrbela, da nam ni potreba od ene same jedi živeti, kajti narava nam ponuja v obilnosti raznovrstnega živeža v razvoj našega telesa.

Po „nemšk. izvirniku“ posnel J. Ravnikar.

IZKAZ

doneskov za Dolencev spomenik.

Nadalje so poslali ti-le gospodje:

Pevsko društvo „Hajdrih“	gl.	5.—
Fr. Dollenz Trst	„	5.—
J. Drašček Trst	„	1.—
St. Čampa Trst	„	1.—
Ivan Tosti Trst	„	1.—
Franjo Žagar Trst	„	1.—
Ive Zaharia Trst	„	1.—
Matiha Kohman Trst	„	—50
Ante Krajcar Trst	„	—50
Ivan Germek Trst	„	—50
Andrej Švagelj Trst	„	—40
Ivan Majer Trst	„	—30
Ivan Mamič Trst	„	—50
A. Tuhtan Trst	„	—50
Po zadnjem izkazu	„	928.08
Skupaj	gl.	946.28

Za prijete darove srčno se zahvaljuje in priporoča za nadaljne doneske.

V Trstu 22. septembra 1887.

A. Truden, blagajnik.

Tržno poročilo.

Kava. Cene stalne, skoprav so se znižale na nekolihih velikih tržiščih. Prodano: 60 vrč R o po f 109—123; 1200 Santos po f. 110 do 120 vs. kv. V zalogi je še 65 400 kvint.

Sladkor. Ker se ni skoraj nič prodalo, ostalo je vse pri starem. Prodano: 5000 kvint. zmlj-t-ga po f. 1n 25—20 50. Na skladiščih je 150 000 kv. zmlj-t-ga, 2500 kv. v hlebih, 300 kvint. v kockah in 300 kv. surovega

Paper s- bode menda podražil. Prodano: 400 vrč Penang, Batavia in Singapore po f. 79—103.

Bombaž se malo kupuje. Prodano: 49 bal amer. k. po f. 71 kv.

Žito se vedno malo prodaje, cene pa se ne umaknejo. V skladiščih je: 1710 kv. šenice, 1500 kv. koruz. v. 1t.70 kv. ovsá in 800 kv. rži.

Sadje Práv živo se prodajajo rožži. Nadejati s- j- j, da se vsled tega podraže. Prodalo se je: 120 zab. pomeranč puljež. po f. 5 do 9 10; 400 zab. Jaffa po f. 3.50—5; 200 zaboj-v limon puljež. po f. 4.50—5. 1200 zab. sicilij. po f. 2—9 vsaki zaboj; 900 zab. fig po f. 14 vsaki kvint; 900 zab. korint po f. 23—24. 600 zab. rozin po f. 14—15. 2000 zab. sultanin po f. 22 do 39. 2000 kv. rožičev po f. 5.60—5 75, 200 kv. mandeljev po f. 75—80, 40 kv. istih dalm. z certif po f. 83—83.50.

Olje. Cene se drže, skoprav je prišlo istega 1200 kv. razne vrsti. Prodano: 60 kv. navad. Krt v sodih po f. 37 vs. kv; 550 kv. levante po f. 37; 150 kv. dalmat. v sodih po f. 49.

Riž pri starem. Zatim je še na skladiščih: 135 kv. moke, 140 kv. riža ja; 650 kv. raznega olja, in 17.695 kv. raznih pridevkov.

Slama in seno kakor zadnjič.

Les. Še vedno malo prašanja.

Borsno poročilo.

Pariška borza je bila jako zaspama, posebno kar se tiče italijanske rente, ker je poročila „Havas“ da so bili Italijani v Afriki zopet tepeni. Ta vest se pa do zdaj še ni potrdila, vendar pa je upljivala tuji na Dunajsko borzo. Neugodna poročila od tam pa so zadušile kupčijo tudi pri nas, da se ni več kupovalo in prodajalo, kakor kar je potrebno za vsakdanji promet.

Poslano. *)

Škrbinskemu „Rodoljubci“ glede dopisa priobčenega v „Edinosti“ 17. septembra t. l. št. 75.

Dragi rojače!

Jemati brez dokazov čast i poštenje je zoper 5. božjo zapoved. Pomisli pravcati rodoljub, si se li pregrešil? Tvoj dopis je po vsem neresničen i pobalinsk, kar ti v bodočih listih, ako želiš, popolnoma i stvarno dokazem. Za ta pot zahtevam od tebe, da v Edinosti navedeš zločine, katere sem svršil, vsled katerih se me je tako silno bati. Ako zahtevanega ne spoliš, obrekovalce si in častni ropar.

Oprejel si se zastarele kosti prejšnjega g. učitelja — domačinca — da si se suroveje zaprašil v moje častno službene zadeve. Tudi si krivično mahol po škrbinskih možeh in mladeničih, ki so vender-le na Krasu uzor: kršćanstva, delavnosti i varnosti.

Rodoljube! Ali te ni sram tacih činov? Sklenovši svoj spis, povem ti, da ponosno dvigam čelo v svojem zvestem i plodnosnem službovanji i moralno stopam odkazana mi pota, da so me do one prošnje privede pristne razmere i da imam v to tudi postavno pravico.

Vedi pa, dragi mi veleum, da iz časopisov se ne tržejo učitelji ter pospeši urne korake kam drugam, kajti učitelje vslužbuje slavno e. k. okr. šol. svetovalstvo. Tam javkaj i pretakaj debele solze v zadobitev svojih pohotnosti. Potem boš peval: „Za dom, — polom, bral krehlje i češplje, veselil se kakor suho listje v vrtnicu ter vsestransko ti bode donela slava i hvala. —

Dakle Bog s Teboj, mili mi rojače!

Škerbinec po telesu i duhu.

*) Za stvari pod tem naslovom je nredništvo toliko odgovorno, kolikor mu postava velevala.

Poslano.

Bolnike na kostobolu, rheumatizmu in na živcih opozorujemo posebno na oglas „Kwizda-ja Fluid proti kostobolu“ na 4. strani denašnjega lista. (29)

Podpisana vsoja se naznaniti da je odprla v ulici ai Navali št. 14 pod vodstvom zdravnikov gg. dr. Brettauer, D'Osma, Escher in prof. Welponer zavod za sprejem bolnikov. Isti leži v jako prijetnem in zdravem kraju ter je dobro preskrbljen z vsim potrebnim. Imenuje se

„Vila Mahorsič“

in zasluži, da se s tim vsakemu toplo priporoči.

Pripravljena naznaniti v vsakem slučaju natančne pobliznosti

bilježi z visokim spoštovanjem
(1—5) Ana Mahorsič.

Praktikanta,

mladeniča, ki je dovršil četrti gimnazijalni ali realni razred ali pa trgovsko šolo, ter je zmožen slovenskega in nemškega jezika in razume vsaj nekoliko tudi italijanščine, vsprejme slovenska tvrdka v Trstu,

ki se peča z jedilnim blagom na debelo. — Ponudbe se prosi: P. S. št. 2, poste restante Trst. (1—2)

Jakob Klemenc,

trgovec 6-1

Via Sant' Antonio

ima v svojej zalogi volnena blaga za žensko in moško obleko. Vedno se nahaja v veliki množini izborne kotonine, baržuna, trikotov, platna in flanele v raznih barvah. Dobivajo se bela zagrinjala vsake vrste in velikosti. Postreči more za najlepšimi namiznimi prti, volnenimi robci, pledi in drugimi ženskimi ogrinjali. — V obilnej meri dobje se za gospe vsakere preproge in lišpa za plese in ženitve. Moja prodajalnica je vedno preskrbena z najmodernejšim blagom in priprogrami za gospe itd. — Blago je vedno novo in ne staro zalazano. Vsako naročilo na deželi (po obrazcih ali muštrih) se izvrši hitro in točno, ter lahko nekatere vrsti blaga brez daca na deželo pošlje. Svillnato blago ima vedno najnovejšega izdelka; svillnate trakove vsake velikosti za plese, ali za nagrobne vence, kakor zlate in srebrne franže dobivajo se na izbor. Za domača društva je preskrbel trobojne svillnate trakove razne velikosti. Za obilno naročbo priporoča se vsem p. n. domačinom, da ga pogostoma z naročili počeste.

KLINIKA za spolne in želodčne bolezni, nastope okuženja i oslabenja moške slabosti, polucij, žgečo vodo, močenje postelje, puščanje krvi, zabijte v. d. in za vse bolzni mehurja, groba in živcev. Tudi pismeno po najnovejšem znanstvenem postopanju z neškodljivimi sredstvi. 29-59-104
C. Streitzel, specialni zdravnik Lindan am Bodensee

ZELODČEVA ESENCA
lekarja Piccoli ja
v Ljubljani

ozdravila je mojo svakino njenih želodčevih oboletosti popolnoma, da se čutili hvaležno priložanega povsoti in vsakemu to neprecenljivo sredstvo iz vsa ga arca priporočati. Ludvig Zammarckl, c. kr. ženinarinjski stražmest. r v Trstu.

Izdelovatelj pošilja jo v zabojčih po 12 steklenic po gl. 1-36 po poštnem povzetju. Poštnino trpe p. t. naročniki

V steklenicah po 15 nč. se prodaja v lekarnah: Biasoletto, Foraboschi, pl. Leitenburg, Liprandi, Pozzetto, Praxmarer, Prondini, Ravasini, Rovis, Saraval, za magistratom, Serravallo, Udovcic in Zanetti in v večjem delu lekarn na Štajerskem, Koroškem, Primorskem, Tirolskem, v Istri in Dalmaciji. 39-50

KWIZDA-JA
fluid proti kostobolu

izkušeno izvrstno sredstvo proti kostobolu, reumatizmu i boleznim živcev

Isti e tudi jako dober za okrepčanje po velikem trudu, dolgej ho i itd. in tudi v visokej starosti proti oslabenju.

KWIZDA-JA (G) 7-2
fluid proti kostobolu

dobiva se pravi v Trstu v lekarnah gg: C. Zanetti, P. Prendin, G. B. Foraboschi, Ed. pl. Leitenburg, Jos. pl. Leitenburg, A. Praxmarer, M. Ravasini, I. Serravallo. — Na veliko in eksport pri lekarničarjima C. Zanetti, P. Prendini, zatim v lekarnah v Postojni, Sežani, na Reki, v Pulju, Dubrovniku, Rovinju, Spiljetu in Zadru.

Glavno skladišče: Kreisapothek des Franz Joh. Kwizda, k. k. österr. u. böhm. rumänischer Hoflieferant in Kerneuburg.

Cena 1 steklenice 1 gld. a. v.

Opomnja: Ako se kupuje ta preparat, prosimo p. n. občinstvo, da zahteva vedno **KWIZDA-JA**

flu:d proti kostobolu

ter pazi, da je na vsakej steklenici in na vsakemu kartonu gorj odtisnena znamka.

Dobiva se v vsih knjižarnah 13. nakladi, ravno izašla medic. svetovalca

Dr. MÜLLER-JA

najnovejšo dečo o slabosti, oslabele živcih, o nastopkih mladostnih pregreškov itd. Pošilja se tajno za 60 nv. v pošt. markah

KAROL KREIKENBAUM
6 Braunschweig.

Natezalci za hlače.

Komad po f. 1.30, 1.40. Komad kr. 55, kr. 80, 95. Komad kr. 35, kr. 50, 60.

„Obleka dela človeka“

veli star pregovor. Obl. ke, koja se bile zmoe-ne ali pa poškodovane vsled zamotanja ali tlačjenja, ali ako so se strle itd., pridoje zopet svojo prejšnjo obliko v patentiranem konzervatorju za moške in ženske obleke. Kdor hoče na l-pu obleko paziti ter jo dobro shraniti, naj si kudi najnovejši konzervator za moške in ženske obleke, koji je patentiran v vsih državah in služi ob en-m kot priprava za obešanje in natezanje obleke in kot priprava za stiskanje brisalk in pisem ter je tudi najpraktičnej. in najcenejš. darilo, katero more krasiti vsako mošk ali žensko garderobo. — Dobiva se v vsih skladiščih oblek in v glavnem tovarniškem skladišču **M. D. Czvetkovics**, Wien I. Kohlmarkt 18, in **Franz Roeder**, Wien, I. Operngasse 2. — V Pragi: **Goldschmidt & Söhne**, „Zur Stadt Paris“. — V Budapešt: **Ohn & Simon**. — V Zagrebu: **Viljem Lipkovic**. 17-5

Konzervator oblek za gospe
Edini svoje vrste.

Proti skrčenju, neenakem raztezanju in stačenju oblek in proti odtrganju vezí.

Marijacejske
že'odečne ka'lice.

izvrstno delujoče zdravilo pri vseh boleznih na želodecu Neprecenljivo do brote je posebno vpliv nji hov pri notčnosti, slabosti želodca, ako v grlu smrdi, napenjanju, kislem pehanju, keliki, želodčnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu glavobolu, (ako boli iz želodeca) krč v želodecu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodecu, proti glistam, boleznim na vrancih in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena steklenice je z nakazom vred samo 35 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ 51 38

D. Brady Kremser, Morava
V Trstu jih pa dobite pri lekarničarju I. Seravallu blizo starega sv. Antona

Ni nič boljšega!

za ohrano i pospeševanje rasti las, kakor po Nj. c. kr. ap. Vel. cesarju Fran-Josipu I. avstrijskemu itd. po c. kr. posebnemu privilegiju odlična

rodbinska pomada

za jakost lasi, 30-28 koja, rabeč jo redno, na golih krajih goste lasé prouzroči; sivi in rudeči lasje postanejo temni; krepi kožo, kjer rastejo lasje; odstrani grinto v malo dneih; je proti izpadanju las; podeli lasem naravno svitlost; jih kodri in ne osivijo do visoke starosti. Velika posoda z napoto porabe v več jeziki stane z pošto f. 1.50 a. vr. Glavna zaloga en gros z prodajo na malo je pri **A. J. FIALA**, vlastnik c. kr. privilegija. Wien, IX, Nussdorferstrasse 59, kamor se ima poslati pisma. Jako fina vonjava, elegantna oblika. Naročila iz pokrajini proti gotovem denarju ali poštnem povzetju. Prodajalcem izdaten popust. Prosimo, da se zahteva izrečno: **Familien-Kraft-Pomade.**

Zrubbjena in oslabljena **moška moč**

Nezmožnost

Gotova pomoč! Z e. kr. priv. kopoljo iz karbona, za genitalije ozdravi vsako popolnoma brez slabih nastopkov gotovo in za stalno večkrat u v 2 dneh. Češ navidezno neozdravljiva nezmožnost pr možkih vsake starosti. Zdravjenje se vrši prijetno ter ne da bi se sploh od zunaj kaj opazilo.

Spričevala znamen. vr. št. in med. listov, jako toplo priporoče zdravnikov in na ti-šo če zahval popol. ozdravljenih priporočajo trpečim vporabo karbolne kopolje, katera jamči stal-n uspeh.

Popolna z opisom poraba i. zdravniškim spričevalom f. 8 — samo po poštnem povzetju; ni potreba denar naprej pošiljati. Pošiljat-v in omota tajna, da se ne more spoznati niti vs-bina, niti od kod prihaja. Dobiva se pri Dr. C., Wien, Neuban, poste restante. —2

PRI JULIJ GRIMM-U
dežnikar, Barriera Vecchia 18

je zelo bogata zaloga solničnikov za gospe, za jako nizke cene. — Solničniki za gospe od 90 novč. naprej.

Mali dežniki za otroke od 25 novč. naprej. Zaloga dežnikov iz svile, satina, volne in bombaža. Sprejemajo se popravki za jako nizke cene. 10-104

BRNSKO
sukno in volneni izdelki

Kdor se hoče oblačiti po šegi i cenó, naj piše po uzorce na Tuch-Fabriks-Lager **Friedrich Brunner S. Brünn.**

Op. Jako bogati uzorci za gg. krojače nefrankirani; kar se komu nedopade, se zamenja. 7-18

Ceno, solidno!! Jako nizke cene!!!

Ceneje kakor povsod je na prodaj **1000čs.**

odrezkov sukna v skladišče za sukno in volneno blago in **EKSPORTNEJ TVRDKI**

Gustav Kraus, Jägerdorf, Österreichisch. - Schlesien

ter je podvorba popolnoma solidna in redna in dobra vrst **zajamčena.** Kar se komu ne dopade, se more brez prigovora povratiti. Uzorci zastoj in franko! **Prosim, da samo enkrat poskusite!!!**

Na mnogostransko zahtevanje p. n. naročnikov pošiljamo tudi kakor volnene posebnosti tukajšne pletene proizvode kakor: nogovice, čerapč. jopice, itd., vse jako fino in dobro izdelano in po ceni. Ceniki franko in zastoj. — Pošilja se proti povzetju ali pa za gotov denar.

Ozdravljenje plučnih bolezni

Tuberkuloze, (sušice, jetiko), naduhe, zaprte sapo, kroničnega bronhijalnega katarata itd po plinovi

EXHALACIJI
(po rektalnej injekciji).

Najneverjetnej, skoraj nedosegljivi ideal zdravnikov je z ovim postopanjem popolnoma dosežen! Ob osupljivih, nepogrešivih vseh njih govore najjasnejše slednja pisma slavni profesorjev, koja navdem v kračkem, toda kolikr mogoče z lastnimi besedami, in koja so bila tudi potrjena no zdravniških listih tu- in inozemstva:

Prof. dr. Bergson. Po tridnevnej plinovej exhalaciji po r ktalnej injekciji, izdatno pojevanje kašlja in izvrtka, potem popolno prenehanje, — mrtica, pot in hravitost je posve izginoia. — Truplo se redi vsaki teden za 1/2 — 1 K. Ravno tako brzo o-zdravljenje tudi pri starej, celo pri miliarne tuberkulozi. — Bolnik se ozdravi ter more tudi najt-zjuj zopet opravljati. —

Prof. Dr. Cornil. Pri naduhi se more pol ure po plinovej exhalaciji lagij so-sti. — Ako se exhalacija dalje rabi, se naduha ne povrne več. Zoper šušici in naduhi je plinova exhalacija izkušeno, izvrstno sredstvo

Prof. Dr. Dujardin Beaumetz: „Čelo pri afoničnem grlu, poškodovanemu po tuberkolo i, so se v 2-3 tednih zacelile oteklane dasiravno je bila už. polovica pljuč razdejan h.“

Dr. M. Langlin. voja bolnice v Filadelfiji je vporabil plinovo exhalacjo pri 30. bolnikih, koji so bili už. v najzadnjem stanju tuberkuloze in vsi so popolnoma ozdraveli. Vsaki dan pa se množe zdravniška poročila o srečnim ozdravljenju, ter je račun navadenih spričeval še mnogo družih od slavni profesorjev. Tudi v c. k. jav. el bolnici na Dunaju se vporabljuje stroj za plinovo exhalacijo. — Imamo mnovo spričeval ozdravelih. C. kr. iz. d. j. priv. stroj za plinovo exhalacijo (Rectal-Injector) se dobiva z vsemi pripravami za pripravljene pliva in z popisom za vporabo za zdravnike, ter ga more rabiiti tudi vsak bolnik sam pri

Dr. KARLU ALTMANN, Wien VII., Mariahilferstasse N. 80/A
ter stane gl. 8.30 z omotom proti gotovem novcu ali provzetju. — Ozdravljenje ni niti težavno, niti ovira vsakdanji posel. —24

J. SIRK

Androna Gusion št. 2 v Trstu priporoča veliko zalogo sadja vsake vrste najboljših plemen na drobno in debelo. — Prevzame vsako pošiljatev na deželo, katera se izvrši točno in solidno. 100 70

Proti hemoroidam!
Kdor hoče čuvati svoje zdravje, naj rabi **prave MENIŠKE KROGLJICE (Pillole dei Frati.)** kri čisteče ni proti hemoroidam, koje izdeluje P. Fonda farmacista v Piranu.

Prepotrebne za vsakega, kateri trpi na hemoroidah, zabranju, brezč. nosti, glavobolji. Ter sploh veliko sedi, cna čistijo kri in dober vspeh potrjujejo zasebna in zdravniška spričevala, koja so priložena z podukom za porabo vsakej škatlici v slovanskem, nemš. em in italijanskem jeziku.

Prodajajo se po 20 nvd škatljica v vsih lekarnah Trsta, Reke, kakor tudi Istre, Dalmacije, Goriškeza in Trenta. 28-52

Assicurazioni generali.
v Trstu

(duštvo, ustanovljeno leta 1831)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja, posebno pa: na **zavarovanje proti požaru** — zavarovanje stekla — zavarovanje proti toči — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavica in rezerva dne 31. decembra 1884. f. 31,490.875 88

Premije za potrdjati v naslednjih letih f. 21,006 641-33

Glavica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1884. f. 83,171.457-98

Plačana povračila:

a) v letu 1881 f. 8,637 596 13

b) od začetka društva do 31. decembra 1884. f. 178,423 339-51

Letni računi, izkaz dosežaj plačanih odškodovanj, tarife in pogoje za zavarovanje in sploh vsa natančnejša pojasnja se dobje v Trstu u uradu društva: Via della Stazione v lastnj palači. 35-36